

lastna odločba nična, ker povzroča izvršba tega izpregleda prestoppek.

Spora o pristojnosti med upravo in sodnim oblastvom torej tudi potem ni, če je upravno oblastvo izpregled od zadržka dovolilo, pa je civilno sodišče izreklo neveljavnost novega zakona zaradi neizpregledljivosti dotičnega zadržka.

Mimogrede bodi še omenjeno, da se je tudi naše upravno sodišče bavilo s tem vprašanjem. Banska uprava je povsem pravilno zaradi neizpregledljivosti zadržka zakonske vezi zavrnila prošnjo za izpregled tega zadržka, ne da bi še preiskala, ali je važnih razlogov, da se prošnji ugodi. Oba prosilca sta nato vložila tožbo na upravno sodišče, češ da bi se banska uprava sploh ne smela baviti z vprašanjem izpregledljivosti zakonskega zadržka obstoječe zakonske vezi in z vprašanjem, ali tudi kazenski zakonik prepoveduje zakonitim zakoncem sklepanje novega zakona, ker spada rešitev teh vprašanj v pristojnost rednih sodišč, ter da bi morala banska uprava na vsak način preiskati, ali je kaj važnih dejanskih okoliščin, da bi se mogel zadržek izpregledati. Upravno sodišče je tožbo zavrnilo iz razlogov, ki so zgoraj navedeni in državni svet je to sodbo potrdil.

Časovna veljavnost grajanskega pravnega postopnika.

Dr. Rudolf Sajovic.

Novi enotni jugoslovanski grajanski *) pravdni postopnik z dne 13. julija 1929 stopi razen v pokrajinah bivše Srbije in Črne gore dne 1. aprila 1933 v veljavo (§ 1. zak. z dne 27. decembra 1932, Sl. Nov. CXIV, 796). S tem dnem izgubijo moč po izrečni zakoniti določbi (čl. 3. uv. z.) vsi drugi zakoni, uredbe in naredbe o predmetih, ki jih ureja novi postopnik, kolikor jih ne pušča v veljavi še nadalje uvodni zakon. Obenem je rešeno s tem važno vprašanje, ali je šteti grajanski pravdni postopnik tudi na področjih

*) V terminološkem pogledu se glede oznake »grajanski« pri-
družujemo povsem predlogu dr. Goršiča v Slov. Pravniku 1932,
str. 1. Da je ta izraz globlje zasidran, kaže, da ga uporabljajo tudi ne-
pravniški krogi kakor n. pr.: Peta poslanica društva prijateljev huma-
nistične gimnazije v Ljubljani (1931), VI. Levstik v prevodu Stevenso-
novega romana »Ugrabljen«.

apelacijskih sodišč v Ljubljani in Splitu za nov ali samo za noveliran zakonik.

Novi zakonik temelji namreč, kakor znano, na osnovah sodnega pravilnika in civilnopravnega reda z dne 1. avgusta 1895. Razlike med temi zakoni niso takšne, da bi se tikle bistva postopka. Osnovna načela in potek so ostali isti kakor pri vzorcu, sicer še precej številne predrugačbe se prikazujejo kakor stilistične poprave ali kakor izboljšanja zgolj poedinih predpisov, kakor sta jih nasvetovali teorija in praksa, ne da bi bilo spremenjeno pri tem katero važno temeljno načelo (izvzemši delno dopustitev novot v rekurzih). Pomembnejše so le nekatere novosti o pristojnosti sodišč. To pa na temelje postopka ne vpliva. Iz tega vidika bi smeli novi zakonik za označeni področji označiti v glavnem kot za nekakšno razbremenitveno novelo. Zaradi takšne narave te reforme bi se dopustila na omenjenih dveh področjih lahko takoj in brez skrbi takojšnja uporaba zakonika na vse tekoče pravde in bi to v navedenih pokrajinah prizadelo tudi najmanj težkoč in zapletljajev.

Toda uvodni zakon za grajanski pravdni postopnik z dne 9. julija 1930 (uv. z.) ne dela med pokrajinami nobene razlike, zato je imeti postopnik (grpp.) za popolno, ne samo za delno reformo postopka v grajanskih pravnih stvareh. Zakonodajec je imel pred očmi pravno stanje v celi državi, ne samo nekatere dele in je določil, da bodi in veljaj novi zakonik povsod kot nov zakon. Zato ga ne bo uporabljati enostavno, kakor da bi šlo le za novelizacijo nekaterih starejših predpisov, takoj na vse pravde, marveč brezizjemno le na tožbe, ki bodo vložene od dne 1. aprila 1933 dalje (odločilni dan), na ostale, tudi one vložene šele 31. marca, pa kolikor odrejajo to določbe čl. 36. do 44. uv. z. in kolikor izhaja to iz bistva novih določb.

Kratko razmotrivanje o tem, kakšne narave so predpisi novega zakonika in koliko jih je uporabljati na pravde, vložene pred 1. aprilom, ne bo odveč.

A. Splošna pravila.

I. V interesu pravnice ekonomije je, da se izvedejo vse pravde čim bolj enotno, kajti s tem je kolikor toliko zjamčeno, da bodo v doglednem času tudi končane. Zato bi gola določitev nekega časovnega mejnika, od kdaj naj velja novo pravo, ne bila vselej umestna. Pravdni ekonomiji služi v mnogih primerih, ako se novemu postopniku prizna v nekih mejah povratna moč, kolikor s tem ni ogroženo

smotreno razpravljanje ali kolikor to temu služi. Uvodni zakon se trudi, da bi pogodil tak dogodek v pravdi, ki bi varoval takisto enotnost postopka, zabranil nadalje, da bi se za razsojo spora dobljeno gradivo ne razblinilo, na drugi strani pa vendar omogočil uporabo zakonika na čim večje število primerov.

Dogodek, ki tem zahtevam najbolj ustreza, je spu-
stitev v pravdo s toženčeve strani in tega se
je oprijel tudi uvodni zakon. Seveda ne strogo v tistem
pomenu, kakor ga razumeva teorija. Ker ga je preso-
jati po naših, doslej v Jugoslaviji veljavnih postopnikih različno
(v Ljubljani in Splitu je to vložitev odgovora na tožbo, v
Novem Sadu toženčev predlog na prvi, za povzem pravde
določeni razpravi) in ker gre za osredotočenje in pospeši-
tev pravd, jémlje zakon ta pojem v praktičnem
pomenu besede in ga skuša prilagoditi različnim pravnim
položajem primerno.

1. V območjih, kjer se vlaga odgovor na tožbo
(Ljubljana,*) Split, Zagreb v pismenem postopku) ali se
meritorna razprava uvede po razpravi za povzem pravde s
posebnimi spisi (Novi Sad), odloča redoma vložitev
tega pripravljalnega spisa (čl. 36., 1. odst. uv. z.).
Upošteven je datum dejanske vložitve, ne konec za to do-
ločenega roka. Dosledno temu pomenja tudi pri odgovorih,
ki prispejo po pošti sodišču, kot dan vložitve oni, ko je bil
odgovor na tožbo predan na pošti (§ 193. grpp.) Ako bo
vložen odgovor na tožbo dne 1. aprila ali kasneje, se bo
ravnal postopek po novih predpisih. Kolikor v Zagrebu
odgovor na tožbo še ni bil vložen, pač pa je bilo tožencu
naloženo, da ga predloži, izgubijo te sodiščne odločbe moč,
ki so bile izdane v rešitev tožb, in prestanejo roki, določeni
za njih predložitev. Sodišče ima te pravde koj vnovič pre-
skusiti glede na stvarno pristojnost sodišča po grpp. Ako
je pristojno, razpiše prvi narok (§ 325 grpp.), ako se pokaže
glede na predpise grpp. drugo sodišče za stvarno pristojno,
je spis odstopiti uradoma pristojnemu sodišču. To sodišče
razpiše nato ali prvi narok ali pa ustno razpravo, kakor že
gré za zbornu ali za sresko sodišče. S tem je prevedba s
starega na novi postopek izvršena.

*) Sedeži apelacijskih sodišč pomenijo njih področja. Področja
apelacijskih sodišč v Beogradu, Skoplju in velikega sodišča v Podgorici
se ne obravnavajo, ker tamkaj grpp. še ne stopi v veljavo.

2. Kjer se odgovor na tožbo ne vlaga, torej pri vseh sreskih sodiščih, dalje tudi pred zbornimi sodišči v Sarajevu, v Zagrebu v ustnem postopku in v Novem Sadu, kolikor se preide v meritorno razpravljanje, ne da bi se izmenjali pripravljalni spisi, je pričetek prve ustne sporne razprave odločilen, ali naj se razpravlja po starem ali po novem zakonu. Upoštevno je le dejansko razpravljanje, ne naroki, ki so bili koj po otvoritvi zopet odgodeni. Pred navedenimi zbornimi sodišči (Novi Sad, Sarajevo in Zagreb) bo uporabiti že prej odrejeno prvo ustno razpravo za prvi narok. Sicer bi pravde ne bilo moči prevesti na novi postopek.

3. Pri posebnih vrstah postopka odloča za uporabo starega ali novega zakona pričetek ustne sporne razprave o prigovorih ali oporekih, to je v mandatnem, meničnem in čekovnem postopku, v postopku iz rabokupnih sporov ter v postopku, ki nastanejo zbog oporekov (kontradikcij) zoper plačilna povelja (opominjevalni postopek). Ako je v teh postopkih razpisati, ker so vloženi prigovori oziroma oporeki pravočasno, ustno razpravo in se prične ta šele 1. aprila ali kasneje, teče nadaljnji postopek po novih predpisih. Pravočasnost prigovorov (oporeka) je presojati po starem zakonu (čl. 37. in 43. uv. z.).

Ta enostavna pravila (pod 1, 2 in 3) pa je razumeti, kakor je bilo že naglašeno, besedno le takrat, kjer se je toženeц res že spustil v meritorno razpravljanje. Ako so bili prijavljeni prigovori, ki preprečujejo pravdo, in se je pričela razprava o teh prigovorih ločeno že pred 1. aprilom, je izvesti razpravo o njih po starem zakonu (čl. 36., odst. 3. uv. z.), najsi odgovor na tožbo še ne bo vložen, nadaljno meritorno razpravo pa po grpp. Pri tem je razumeti pod prigovori, ki preprečujejo pravdo, tiste, ki imajo ob priliki priglasitve po konkretnem pokrajinskem zakonu to lastnost, kajti ti prigovori so po veljavnih zakonodajah različni in se ne krijejo. Treba jih bo upoštevati tudi pri nas (Ljubljana, Split: nedopustnost pravne poti, nepristojnost, pravna sovisnost, pravna moč, nedostatek tuzemske sodne moči, predlog na položitev varščine za pravdne stroške), čeprav po c. pr. r. in grpp. ti pravdni prigovori niso več preprečevalni. (Klein-Engel jih imenuje, da so sodišče odklanjajoči.) Dalje je pod razpravljanjem o imenovanih prigovorih razumeti dejansko razpravo o njih, ne pa morda že samo priglasitev na prvem

naroku. To je smiselno razumeti tudi za posebne vrste postopka.

S tem, da se razpravlja o teh prigovorih po starem zakonu, pa še ni rečeno, da mora ustrezati tudi vsebina odločbe o njih staremu zakonitemu stanju. Uv. z. pravi le, da se dovrši postopek po dosedanjih predpisih in da se po njih presoja tudi učinek odločbe. Pod slednjim pa je očitno mišljeno le, kakšno bodi pravno sredstvo zoper izrečeno vmesno odločbo, ni pa s tem ustanovljeno, da se ravnaj tudi nje vsebina po starem zakonitem stanju.

Nasprotno, skoro vedno bo odločilen za odločbo pravni položaj ob nje izreku. Nima namreč nobenega smisla, upoštevati pravdne prigovore, češ da so bili ob vloženi tožbi utemeljeni, a so nato izgubili svojo podlago, ter zavračati tožbo in s tem povzročiti, da bi se tožba koj nato vložila vnovič pri istem sodišču, a sedaj osnovano.

Kar se tiče prigovora nedopustnosti redne pravne poti, se izvaja iz zakona (§ 26. grpp.) naziranje (Horten), da pravda prestane biti grajanska pravna stvar v trenutku, ko je sodišču odvzeta pravica, soditi o njej. To bo le tedaj, ako je kak nov zakon ukinil redno pravno pot izrečno s povratno močjo. — Tudi ni povoda, odrekati prigovoroma pravne sovisnosti in pravnomočno razsojene stvari utemeljenost, ako novo pravno stanje podeljuje takšen učinek dotičnim pravnim dejstvom, na katerih ta dva prigovora temeljita.

Nekoliko drugačna je stvar, ako se prigovarja nepristojnost sodišča. Da bo prigovor zavržen po 3. odst. čl. 36. uv. z., bo moralo biti sodišče pristojno ali ob času vložene tožbe ali pa ob času, ko bo o prigovoru odločeno. Ako je pristojnost podana ob vložitvi tožbe, bo ostalo sodišče tako tudi še naprej (čl. 42. uv. z.). Glede krajevnosti podsotnosti se namreč itak ničesar ne spremeni (cit. čl.), ako bi pa krajevno sicer pristojno sodišče po novem zakonu ne bilo tudi stvarno pristojno, je odstopiti stvar na novo stvarno pristojnemu sodišču. Nasprotno pa mora obveljati obojna pristojnost, ako je podana le ob izreku odločbe. Sicer bi imelo sprejeti na novo vloženo tožbo kot pristojno tisto sodišče, ki se je izreklo pravkar za nepristojno.

V vseh primerih, kjer se po odločitvi o prigovorih, preprečujočih pravdo, razpravlja po starem zakonu, je dopustno, umakniti tožbo brez nasprotnikovega privoljenja tudi še do pričetka prve ustne sporne razprave (čl. 36. odst. 3., št. 2. uv. z.). Ta bo tekla po grpp.

Razpravo po novem postopku ni izvesti vedno pri sodišču, kjer je vložena tožba. Predvsem je določiti pristojno sodišče (čl. 42. uv. z.). Stvar je različna, kakor pač gre za krajevno ali za stvarno pristojnost.

a) Glede krajevne pristojnosti sodišča se prav nič ne spremeni. Ako je bilo sodišče, kakor že razmotrivo, zlasti ob vložitvi tožbe krajevno pristojno, ostane tudi še nadalje, pa naj teče postopek tudi po novem zakoniku. S posebnimi čini prej ustanovljene pristojnosti obdrže svojo moč, ako tudi jih novi zakonik ne priznava več, da so bile tožbe le pred odločilnim dnevom vlozene. Glede novih, šele 1. aprila vloženi pravd to ne velja. Ako je bila n. pr. s pravočasno vročitvijo fakture, opremljene z običajnim zaznamkom po § 88/2 sod. pr., tudi ustanovljena fakturna podsodnost, je vendar postala ta za nove pravde brezvplivna. Take pod starim zakonom pravno veljavno ustanovljene podsodnosti izgubijo pod novim svojo moč, ako ne ustrezajo tudi novim predpisom. Nasprotno jo obdrže, ako je bila tožba vložena pred odločilnim dnevom.

b) To pa ne velja tudi za stvarno pristojnost. Vse pravde, ki se morajo izpeljati po grpp., mora rešiti tisto sodišče, ki je po novem zakoniku zanje stvarno pristojno (§§ 44 do 48 grpp.). Dotične spise bo odstopiti uradoma stvarno pristojnemu sodišču. Z odstopom pravne stvari stvarno pristojnemu novemu sodišču izgubijo morebitne sodne odločbe, ki odrejajo kaj drugega, svojo moč kakor n. pr. rok za odgovor na tožbo, ako se odstopi ta okrajnemu sodišču. To bo moralo vsako sodišče po konkretnih okoliščinah najprimerneje izvesti. Zoper sklep o odstopu je dopusten rekurz.

Sodišče, ki mu je bila pravna stvar odstopljena, izvede razpravo po zanj veljavnih predpisih grpp., najsi je bil predpisan po starem zakonu tudi kak poseben postopek, sumarni ali bagatelni (čl. 39. uv. z.).

II. Posebne predpise daje zakon za pravde, ki so se pričele že pred veljavnostjo grajanskih postopnikov, ki izgube sedaj svojo veljavo. Ako je taka pravda še na prvi stopnji, pa se ne nadaljuje redno, ali pa je treba, ker je bila prva sodba razveljavljena, razpravljati vnovič na prvi stopnji, potem se vodi postopek po novih predpisih (čl. 36., odst. 2. uv. z.).

III. Zakon omogoča uporabo novega postopka tudi v tistih pravnih, kjer je bil pred 1. aprilom odgovor na tožbo že vložen ali se je že pričela ustna razprava (čl. 38. uv. z.).

Stranke morejo s p o r a z u m n o p r e d l a g a t i, da naj se razpravlja po novem zakoniku in da naj se odstopi pravna stvar onemu sodišču, ki je po grpp. stvarno pristojno zanje, ako je to potrebno. Kakor drugod, se tudi tu glede krajevne podsodnosti nič ne spremeni, akoprav zakon tega ne omenja. Razpravo bo nadaljevati po predpisih grpp. (čl. 39. uv. z.) na podstavi dosedanjih spisov (§§ 508, 357, 570 grpp.).

B. Kdaj je uporabljati poedine določbe novega zakonika.

Za ljubljansko in splitsko okrožje je še upoštevati, da so mnoge določbe grpp. le na videz drugačne vsebine kakor one c. pr. r. Ne mislimo pri tem na številne stilistične spremembe, marveč na tiste določbe, katerih besedilo je dobilo drugačno obliko, ker je upošteval zakonodajec največ po judikaturi, deloma tudi po teoriji ustanovljeno razlago dvomljivih mest. Ako tudi razlaga, kakor jo je sprejel zakonodajec, ni v sodstvu skozi in skozi prodrla, vendar tako dopolnjenih mest grpp. ni smatrati le za nove določbe, marveč obenem tudi za avtentično razlago c. pr. r. in je te določbe grpp. uporabljati na vse pravde, čim stopi grpp. v veljavo, najsi bi jih bilo izvesti formalno še po starem zakonu. Izmed teh določb naj bodo omenjene naslednje kot največkrat se ponavljajoče. Nekatere izmed njih bodo posvedočile nedvomno pravilnost izraženega naziranja. Prvo število pomenja paragrafe grpp., drugo v oklepaju §§ c. pr. r.

§ 132. (31.): da obseza pravdno pooblastilo tudi pooblastitev za vložitev ničnostne tožbe.

§ 153. (51.): če se razveljavi zbog ničnosti samo odločba, ne tudi postopek, se pridrži sklepanje o povračilu stroškov za novo odločbo o stvari sami.

§ 157. (55.): da je odločiti z eno odločbo, ako sta vložena zoper sodbo z ene strani priziv, z druge pa stroškovni rekurz.

§ 171. (70.): nagrada in izdatki odvetnika, ki je zastopal siromaško stranko, se smejo izterjati neposredno od njenega nasprotnika.

§ 213. (149.): da je razlog za postavitve v prejšnji stanvedno verjetno izkazati navzlic pristanku ali priznanju nasprotne stranke.

§ 227. (163.): da se začne učinek pravnih činov, podvzetih vzlic prekinitvi, nasproti drugi stranki šele s prevzemom postopka.

- § 257. (193.): razprava se sme predhodno zaključiti tudi, ako še niso prispeli potrebni spisi.
- § 318. (224.): da je šteti opozicijske, impugnacijske in izločitvene pravde k ferijalnim stvarem, kamor jih je štela že sedaj teorija in deloma tudi praksa. (Drugače je sicer razsodil pred nedavnim stol sedmorice odd. B.).
- § 364. (268.): o prejudicijalnosti kazenske sodbe.
- § 368. (272.): o oceni izjav, da stranka ne ve ali se ne spominja česa.
- § 391. (295.): o dokazni moči trgovskih knjig.
- § 471. (375.): da ni dopustno, zaslišati stranke po odrejenem sodniku.
- § 487. (391.): o delni sodbi.
- § 492. (396.): o upoštevanju obče znanih činjenic ob izdaji zamudne sodbe.
- § 570. (476.): da je izvesti novo razpravo, ako je bila prva sodba razveljavljena zbog nepristojnosti, na podstavi zapisnika o prvi razpravi in vseh spisov ter dokazov, ugotovljenih v spisih (§ 508. grpp.).
- § 571. (477.): da je šteti k ničnostim tudi sovisnost pravde in pravno moč.
- § 572. (478.): da se izvede razveljavljena stvar pred prizivnim sodiščem po predpisih, ki veljajo za postopek pred zbornimi sodišči.
- § 596. (502.): da je revizija zoper potrdilno sodbo prizivnega sodišča vedno dopustna, tudi ako sporni predmet ne preseza vrednosti 2500 Din, ako je izdalo prvo sodišče enako sodbo le, ker je bilo vezano na pravni nazor druge sodbe.
- § 598. (504.): da ima tudi revizijsko sodišče upoštevati ničnosti uradoma.
- § 604. (510.): da razveljavi revizijsko sodišče tudi, ako zbog pogrešnega pravnega naziranja v spodnjih sodbah niso ugotovljene potrebne činjenice.
- § 613. (519.): da je dopusten rekurz tudi zoper sklepe prizivnega sodišča, s katerim je bil priziv zoper zamudno sodbo kot nedopusten zavržen.
- § 614. (520.): da je vložiti rekurze zoper sklepe druge sodbe vedno na prvi stopnji.
- § 620. (526.): o poizvedbah, ki jih odredi rekurzno sodišče.
- § 647. (553.): Ako spozna sodišče spričo prigovora nedospelosti, da je dospela v mandatnem postopku vložena terjatev šele, ko je bil plačilni nalog izdan,

toda pred izrečeno sodbo, se plačilni nalog razveljavi in toženec obsodi na vtoževano terjatev.

§ 658. (563.): da mora biti odpoved v vseh primerih pred potekom odpovednega roka na sodišču vložena in nasprotni stranki vročena.

§ 659. (564.): o izdaji naloga o odpovedi.

§ 670. (575.): da je dopustna postavitvev v prejšnji stan le v odpovednem postopku samem, ne pa tudi, ker se je zamudilo, vložiti prigovore zoper odpoved, in da veljajo skrajšani roki tudi za tožbe o predajnih in prezemnih nalogih.

Nasproti tem pojasnilom dvomljivih in deloma spornih določb pa je uporabljati resnične novote zakonika le na pravde, ki jih je razpravljati po grpp. Izmed teh je navesti kot najbolj praktične (določbe o pristojnostih niso upoštevane):

§ 10. po činu mlajši sodniki glasujejo pred starejšimi.

§§ 15, 17, 19.: o nekaterih poostritvah, tičočih se izključitve in odklonitve sodnikov. Ako gre tudi pri tem bolj za predpise o sodniški moči kakor za vprašanja postopka, jih vendar ni uporabljati, ker bi njih uporaba na tekoče pravde vplivala le zavlačevalno.

§ 41/II: prestanek stvarne nepristojnosti zbornega sodišča, ako je izdalo sodbo na podlagi postopka (besedo »razpravo« je treba v tem smislu razlagati), ki sta se ga udeležili obe stranki.

§§ 50, 322. (55., 227.): seštevanje zahtevkov pri kupičenju.

§§ 128., 130., 131. (27., 29., 30.): zastopanje po odvetnikih je obvezno le pred zbornimi sodišči. Relativno obvezno zastopanje po odvetnikih je odpravljeno. Za pooblaščenca se sme postaviti vsaka svojepravna oseba. Ustna pooblastitev na zapisnik je povsod dopustna.

§ 131. (30.) pomisleke zoper pooblastilo, izstavljeno z zasebno listino, ni moči odpraviti s sklicevanjem na prisego s strani odvetnika ali javnega beležnika.

§ 149. (47.): zoper sodno odmero poravnanih stroškov ni pravnega sredstva. K tem stroškom je šteti tudi stroške povabila in udeležbe na poravnalnem naroku.

§§ 161., 163. (60., 62.): varščina za pravdne stroške se s siromaško prisego ne da odkloniti.

§§ 212., 217. (148., 153.): dopušča se pravno sredstvo zoper odločbo, ako je bila dovoljena postavitvev v prejšnji stan vzlic temu, da je bil vložen predlog prekasno,

- ali ker je bila dovoljena zoper zamudo roka za predlog ali naroka za takšen predlog. Po preteku treh mesecev po zamudi postavitev v prejšnji stan ni več dopustna.
- §§ 212., 505., 558., 562., 599., 601., 615., 643. (148., 409., 464., 469., 505., 507., 521., 550.): roki za vlaganje pravnih sredstev in odgovorov nanje izvzemši v meničnih in rabokupnih sporih znašajo 15 dni. Ta določba utegne povzročiti dokaj neprilik in zamenjav, zato bi bilo bolje, ako bi bila določena sploh za vse še ne končane pravde.
- § 213. (149.): o predlogu na postavitev v prejšnji stan more sodišče odločiti brez predhodne ustne razprave, ako se utemeljuje predlog s činjenicami, ki so pri sodišču obče znane.
- §§ 263., 264., 266., 268. (199., 200., 202., 220.): določbe o zvišanih kaznih zbog nereda in objesti.
- § 271. (208.): da za zapisniku priložene izjave in predloge ni moči zahtevati posebnih stroškov.
- § 279. (444.): da je dopustno, sprejeti navedbe strank v dokazni sklep tudi pred zbornimi sodišči.
- § 293. (95.): da se sme naložiti vsaki stranki, naj označi pooblaščenca za vročbe.
- §§ 300., 302., 306. (104., 106., 110.): poostritve pri vročbah. Vročevanje med odvetniki neposredno je odpravljeno.
- § 318. (224.): bagatelne stvari niso ferijalne.
- § 330. (235.): zoper dopustitev spremembe tožbe ni posebnega pravnega sredstva.
- § 417. (321.): imovinska škoda, zaradi katere se sme odreči pričevanje, mora biti znatna.
- § 432. (336.): zapriseči se smejo le priče, ki so dovršile šestnajsto leto.
- § 445. (349.): zoper odločbo, da se zasliši, ima priča takoj pravno sredstvo.
- § 451. (355.): stranke nimajo pravice, odklanjati izvedenca, ako se niso izrekle o njegovi osebi takoj ali, ako o tej niso bile zaslišane, tekom 8 dni, ko so o postavitvi izvedele.
- § 510. (414.): izrek sodbe mora biti sestavljen in podpisan prej, preden se sodba razglasi.
- § 515. (417.): ni potrebno, sestavljati v pismenih izdatkih sodbe poseben dejanski stan. Zadevne potrebne navedbe so navesti v obrazložitvi (doslej razlogih). Do-

- sledno temu so izpadle več ali manj obsoletne določbe o popravi dejanskega stanu.
- § 525. (429.): zapisnikar mora podpisati tudi izvornik sklepa, ako ga je izdal senat.
- § 543. (448.): bagatelni postopek se uporablja, ako vrednost spornega predmeta ne preseza 500 Din. To vrednost mora izpodbijati toženec, preden se spusti v razpravljanje, ako hoče preprečiti bagatelni postopek. Ta glede stvarnih pravic na nepremičninah sploh ni dopusten.
- § 546. (452.): Priziv zoper bagatelno sodbo je dopusten zbog vseh ničnosti.
- § 586. (492.): ustna prizivna razprava odpade, ako se ji je prizivalec odpovedal ter se nato nasprotnik v 15 dneh ni izjavil.
- § 596. (502.): revizija zoper potrdilno sodbo je le dopustna, ako preseza vrednost spornega predmeta, o katerem je odločilo prizivno sodišče, brez postranskih pristojbin 5000.— Din.
- § 614. (520.): v rekurzu so dovoljene navedbe novih činjenic in dokazov, ako pritožilec ni imel prilike, izjaviti se o predmetu sklepanja.
- § 652.: vzpostavlja § 98/II men. zak. ustrezno določbo.
- § 660. (565.): izvensodno odpoved je dokazati z listino, ki je javna ali ima moč le-te.
- §§ 676., 678., 682., 688., 689., 691., 693., 694., 695. (581., 583., 586., 592., 593., 595., 598., 599.): spremembe nekaterih določb o postopku pred razsodniki.

C. Pravna sredstva.

Vsako pravdo je šteti za celoto, zato veljajo tudi za postopek o pravnih sredstvih oni predpisi, ki so bili uporabljeni na spor, ko je tekel ta na prvi stopnji. To velja enako za pristojnosti višjih sodišč kakor tudi za postopek. Sporazum obeh strank, da naj se uporablja novi postopek, je izključen. To izhaja tako iz bistva stvari same kakor tudi iz čl. 38 uv. z., ki očitno predvideva sporazum le glede postopka na prvi stopnji.

Od te načelne rešitve odstopa zakon v treh smereh.

Ker se ustanovi v Sarajevu apelacijsko sodišče, je odstopiti vse nerešene prizive temu sodišču. Ta sprememba je zgolj pristojnostna in ne poseza ni malo v značaj pravnega sredstva. Stare pravde bodo dokončno rešene z odločbo sarajevskega apelacijskega sodišča, ker dosedanji

tamkajšnji postopek ne pozna treh stopenj (čl. 41., odst. 3. uv. z., arg. a contr. §§ 5, 7. zak. z dne 24. decembra 1932, Služb. Nov. CXIII, 790).

Ničnostna in obnovitvena tožba sta sicer šteti za posvemi novi tožbi. Toda zaradi njih zveze s prejšnjo pravdo odstopa zakon od načela, da naj se izvedejo po grpp., ako bi bili vlcčeni šele 1. aprila ali kasneje. Ako gre za obnovitveno tožbo (v Zagrebu: povračaj v predjašnje stanje) zoper končno rešitev, ki je bila izrečena na podlagi starega postopka, je vedno presojati nje dopustnost in obseg po starem zakonu, prav isto velja tudi za pristojnost. Dosledno temu je izvesti ves postopek po starem zakonu in se nasprotno na novi postopek stranke tudi sporazumno ne morejo dogovoriti (čl. 40. uv. z.).

Kar se tiče ničnostne tožbe, jo ima tožitelj na izbero ali po starem ali po novem zakonu. Vsaka sodba, izrečena po starem postopku, se more izpodbijati tudi z ničnostno tožbo po predpisih grajanskega pravnega postopka. Ničnostni razlog pa se presoja po predpisih, ki so veljali v pogledu pobijanega postopka ob času, ko je to postopanje teklo. Tedaj velja novi zakon tako za pristojnost (§ 626. grpp.) kakor tudi za obseg tega izrednega pravnega sredstva. (Čl. 40., 41., odst. 2. uv. z.) S tem je dan pomoček onim pravnim območjem, kjer ničnostne tožbe doslej niso imeli.

Razsode razsodišč, ki so bili izrečeni, preden stopi novi grajanski pravdni postopnik v veljavo, je dopustno izpodbijati le po starih predpisih (čl. 44. uv. z.). Na razsode, izrečene po tem datumu, pa je uporabljati novi zakonik. Tožba na razveljavo bo glede novih razsodov dopustna iz vseh v § 691. grpp. naštetih razlogov, zlasti tudi novih po št. 3. in 6. (ako rasod ni obrazložen, ako ni podpisan od vseh razsodnikov, ako je v izreku nerazumljiv ali ako je izrek sam s seboj v protislovju).

Literatura: Arandjelović, Gradjansko procesno pravo, Goršič, Komentar gradjanskog parničnog postupka; Pahorukov, Uvodni zakon za zakonik o sudskem postupku u gradjanskim parnicama; Verona-Zuglia, Zakonik o sudskom postupku u gradjanskim parnicama; Werk, Teoretsko-praktični priručnik jugoslavenskog gradjanskog parničnog prava.